

PEAINGEL MIIKAELI JA KÕIKIDE INGLITE PÜHA AD 2024

Jos 5:13–15 (Ap 12:5–11; Mt 18:1–10)

13 Ja kui Joosua oli Jeeriko juures, sündis, et ta tõstis oma silmad üles ja vaatas, ja ennäe, tema ees seisis üks mees, paljastatud mõök käes. Ja Joosua läks tema juurde ning küsis temalt: «Kas sa oled meie või meie vaenlaste keskelt?»

14 Ja tema vastas: «Ei kumbagi, vaid ma olen nüüd tulnud kui Issanda sõjaväe vürst!» Siis Joosua heitis silmili maha ja kummardas ning küsis temalt: «Mida mu Issand räägib oma sulasele?»

15 Ja Issanda sõjaväe vürst ütles Joosuale: «Võta jalatsid jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha!» Ja Joosua tegi nõnda.

Ja Joosua Jeeriko lähistel olles sündis, et ta tõstis oma silmad ja nägi, ja ennäe, tema ees seisis mees ja ta mõök oli väljatõmmatuna tema käes. Ja Joosua läks tema juurde ja ütles talle: «Sina – kas oled meie poolt või meie vaenlaste poolt?» Ja ta ütles: «Ei, vaid mina, ISSANDA sõjaväe pealik – ma olen nüüd tulnud!» Ja Joosua langes näoli vastu maad ja kummardas ning ütles talle: «Mida mu Issand ütleb oma sulasele?» Ja ISSANDA sõjaväe pealik ütles Joosuale: «Heida sandaalid oma jalast, sest paik, millel sa seisad – püha on see!» Ja Joosua tegi just nõnda.

Sissejuhatus

Joosua raamat – heebrea keeles סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ – käsitleb Iisraeli jõudmist Kaananimaale¹ ja selle vallutamist Moosese mantlipärija Joosua juhtimisel ning Tootatud Maa jagamist Iisraeli kaheteistkümne suguharu vahel. Raamatu kirjutamise aeg ja autorlus ei ole kindlalt teada: vanema traditsiooni järgi peeti raamatu autoriks Joosuat ennast, uuemad hinnangud paigutavad selle aga kuningas Joosija reformide aega 7. sajandi lõpul eKr või koguni 6. sajandi algusesse eKr.

Ajaloosündmuste taustal on Joosua raamatu peateemadeks Iisraeli rahvale antud töotuste vankumatu täitmine Jumala poolt² ning küsimus Iisraeli rahva truudusest ja truudusetusest, kuulekusest ja sõnakuulmatusest, millele Jumal vastab kas armu ja halastuse, abi ja õnnistusega või viha, needuse ja karistusega.

¹ Enim tunnustatud kronoloogiliste süsteemide järgi kas aastal 1406 eKr või aastal 1230 eKr. Joosua ja talle järgnenud Kohtumõistjate aeg on vastavalt 1406–1050 eKr või 1230–1025 eKr.

² «Nõnda andis Issand Iisraelile kogu maa, mille Ta vandega oli töotanud anda nende vanemaile, ja nad pärisid selle ning elasid seal. Ja Issand andis neile rahu ümberkaudu, nõnda nagu Ta nende vanemaile oli vandega töotanud; ja kõigist nende vaenlastest ei suutnud ükski neile vastu seista, Issand andis kõik nende vaenlased nende kätte. Ainsatki sõna ei langenud tühja kõigist neist headest sõnadest, mis Issand oli rääkinud Iisraeli soole, vaid kõik läks täide.» (Jos 21:43–45)

Oma lahkumiskõnes manitseb Joosua Iisraeli rahvast kõrvaldama kõiki võõraste rahvaste ebajumalaid ning teenima üksnes Issandat, ainsat tõelist Jumalat. Joosua enda otsus on igatahes kõikumatu ega sõltu teiste valikust: «Kui teie silmis on halb teenida Issandat, siis valige endile täna, keda te tahate teenida: kas neid jumalaid, keda teie vanemad teenisid teisel pool jõge, või emorlaste jumalaid, kelle maal te elate? Aga mina ja mu pere, meie teenime Issandat!» (Jos 24:15)

Keelelisi märkuseid

Joosua – יהושע – nimi יהושע – «Joosua», «Jeesus» – tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Jeeriko juures – בִּירְיָחוֹ – sõnasõnalt: «Jeerikos». Nimi יְרִיחוֹ – «Jeeriko» – tuleneb tõenäoliselt sõnast יָרַח – «kuu».

Ja vaatas – וַיִּרְאֵה – sõna רָאָה tähendab «nägema», «vaatama», «jälgima», «ära tundma», «mõistma».

Seisis – עָמַד – sõna עָמַד tähendab «seisma», «püsima», «kindlaks jääma», «seisma jääma», ka «[kellegi eest] seisma».

Paljastatud – שְׁלֹפָפָה – sõna שָׁלַף tähendab «välja tõmbama», «välja võtma».

Issanda sõjaväe vürst – שֵׁרֵצְבָאֵי־יְהוָה – sõna שָׂר – «vürst», «[sõja]pealik», «valitseja» – tähistab nii sõjaväe- kui ka rahvajuhete ja ülemkihi hulka kuulujaid. Sõna aluseks olev verb שָׁרַח tähendab «juhtima», «valitsema», niisiis võiks tõlkida ka «väejuht». Sõna צָבָא tähistab eeskätt sõjaväge ja sõjaväeteenistust, ülekantult ka suurt hulka³, aga vahel ka taevaseid ebajumalaid⁴. Sõna «Issand» asemel kasutatakse originaalis Jumala nime יְהוָה – «JHWH», «Jahve», «Jehoova».

Siis...heitis – וַיִּפֹּל – sõna נָפַל tähendab nii «[maha] langema» (s.t «kukkuma») kui ka «[surnuna] langema».

Silmili – אֶל־פְּנֵי – sõna פָּנִים tähendab «nägu», «pale».

Ja kummardas – וַיִּשְׁתָּחוּ – sõna שָׁחָה tähistab sügavalt, lausa maani kummardamist, mis väljendab nii austust ja teenimisvalmidust kui ka enesealandust.

Mu Issand – אֲדֹנָי – võiks tõlkida ka: «mu isand».

³ Vrd nt 1Ms 2:1: «Nõnda on taevas ja maa ning kõik nende väed valmis saanud.»

⁴ Vrd nt 2Kn 17:16; Jr 19:13; Sf 1:5.

Räägib – מְדַבֵּר – sõna דָּבַר – «kõnelema», «rääkima» – tähistab korrastatud, mõtestatud, isegi loovat kõnet (sõna), mis ei pruugi mitte ainult tähistada, vaid ka põhjustab seda, millest kõneldakse.

Oma sulasele – אֶל-עַבְדוֹ – sõna עָבַד – «sulane», «ori» – tuleneb verbist עָבַד – «töötama», «teenima», «[maad] harima».

Sisuline analüüs

Joosua raamatu viienda peatüki kolm viimast salmi võiksid sama hästi moodustada kuuenda peatüki alguse. Kuna Piibli raamatute jaotamine peatükkideks ja salmideks on üsna hiline nähtus, ei ole vaja selle üle pikemalt arutleda. Pigem võib neis salmides näha üleminekut ühelt poolt kokkuvõtte ja kinnituse eelnevale ning teiselt poolt sissejuhatusena järgnevale.

Viienda peatüki põhiosa moodustab kirjeldus sellest, kuidas Joosua lõi ümber Iisraeli mehed, kes olid sündinud kõrberännaku ajal pärast Egiptusest välja rändamist, ning selgitus, miks seda oli vaja: «Ja see oli põhjus, miks Joosua ümber lõi: kogu Egiptusest lahkunud meessoost rahvas, kõik sõjamehed, olid surnud kõrbeteekonnal pärast lahkumist Egiptusest. Sest kogu see rahvas, kes oli lahkunud, oli olnud ümber lõigatud; aga kogu see rahvas, kes oli sündinud kõrbeteekonnal pärast lahkumist Egiptusest, ei olnud ümber lõigatud. Sest Iisraeli lapsed olid käinud nelikümmend aastat kõrbes, kuni oli lõppenud kogu see rahvas, kõik sõjamehed, kes Egiptusest olid lahkunud, kes ei kuulnud Issanda häält, mis pärast ka Issand neile oli vandunud, et ta ei lase neid näha maad, mille Issand vandega nende vanemaile oli töötanud anda neile, maa, mis piima ja mett voolab. Aga nende lapsed, keda ta oli lasknud tõusta nende asemele, lõi ümber Joosua ümber, sest need olid ümber lõikamata, sellepärast et teekonnal ei olnud neid ümber lõigatud. Ja Issand ütles Joosuale: «Täna ma olen teie pealt ära veeretanud egiptlaste teotuse.»» (Jos 5:4–7.9)

Võime julgesti öelda, et tegemist oli Jumala ja Tema rahva – veelgi enam, Jumala ja Aabrahami – vahelise lepingu uuendamisega, mis kinnitas nii Aabrahamile antud töotust kui neid töotusi ja manitsusi, mis Jumal oli andnud Joosuale pärast Moosese surma: «Ükski ei suuda sulle vastu panna kogu su eluajal; nõnda nagu ma olin Mooseseaga, nõnda ma olen sinuga, ma ei lahku sinust ega jäta sind maha. Ole vahva ja tugev, sest sina pead andma sellele rahvale pärisosaks maa, mille ma vandega nende vanemaile töötasin anda neile! Ole ainult vahva ja hästi tugev, tehes hoolsasti kogu Seaduse järgi, mille mu sulane Mooses sulle andis; ära kaldu sellest ei paremale ega vasakule, et sa võiksid teha targasti kõikjal, kuhu sa lähed!» (Jos 1:5–7)

Iisraellaste jõudmisel Kaananima piirile lõppes manna (Jos 5:22j) märgina sellest, et rännakuaeg oli lõpule jõudnud ning ees seisis asumine Töötatud Maale – tõsi, nii

Joosuale kui tema rahvale oli täiesti selge, et selleks tuleb tublisti vaeva näha ning ennastsalgavalt võidelda.

Esimeseks takistuseks, mis oli vaja ületada, oli piirilinn Jeeriko. Jeeriko tuli ilmtingimata vallutada, kuna selle rahva vaenuliku meelestatuse tõttu ei saanud seda jätta tagalasse. Pühakirjatekst annab kaudselt mõista, et Joosua tajus nii temal lasuva vastutuse suurust kui tema ees seisva ülesande raskust ning võttis – võib-olla samal ajal, kui tema poolt ümber lõigatud mehed leeris kosusid (Jos 5:8) – ette retke Jeeriko lähistele või koguni linna endasse. Viimaseks oletuseks annab põhjust originaalteksti sõnastus: וַיְהִי בְּהֵיטוֹת בְּיַרְחוֹ – sõnasõnalt: «Ja Joosua Jeerikos olles sündis». Võib-olla oligi Joosua varjatult, salakuulaja kombel, Jeerikosse sisenenud – siinkohal võib olla tegemist küll liialt lennuka fantaasiaga, ent siiski: miks mitte...

Igal juhul oli Joosua vähemalt Jeeriko lähistel, küllap selleks, et üritada panna kokku mingi plaan linna vallutamiseks. Ta tõstis oma silmad üles – ehk Jeeriko kõrgeile müüridele, mis näisid olevat vallutamatud? On päris kindel, et Joosua ei oodanud seda, mida ta nüüd nägi: mitte vallutamatud müüre ega kaitsetorne, vaid hoopis üht tupest tõmmatud mõõgaga meest. Originaalteksti sõnastus näitab nii seda, et tegemist oli rabava üllatusega, kui ka seda, et Joosua nägi midagi, mida ta *pidi* nägema. Seepärast oleks parem tõlkida mitte: «tõstis oma silmad üles ja *vaatas*», vaid: «tõstis oma silmad üles ja *nägi*» – see ei olnud mitte inimliku *vaatamise*, vaid jumaliku *näitamise* tulemus, tegemist oli Jumala ilmutusega.

Joosua võttis nägemust esialgu siiski millegi täiesti maisena: teda huvitas eeskätt, kas too halja mõõgaga sõjamees on tema või ta vaenlaste poolt. Mehe vastus oli lühike: «Ei!» Viimases eestikeelses redaktsioonis on vastust laiendatud: «Ei kumbagi!» See ei ole sisuliselt vale, ent teeb teksti pisut vaesemaks, kuna kaotab ära originaali ilmselt taotlusliku mitmetimõistetavuse, mis paneb küsima, kas mehe eitus oli mõeldud vastusena Joosua küsimuse esimesele poolele, teisele poolele või neile mõlemale. Järgnevad sündmused lubavad oletada, et Issanda sõjaväe vürst – s.t Issand ise – oli ju Iisraeli rahva poolel.⁵

Siin on ilmselt siiski selge, et eitus käis Joosua küsimuse mõlema poole kohta – mitte selles mõttes, nagu poleks Jumal oma rahvast aidanud ja tema eest võidelnud, vaid selles mõttes, et Joosua pidi mõistma: tegemist ei ole mitte maise või loomuliku, vaid üleloomuliku heitlusega,⁶ milles nii Jeeriko kui tema vallutamise tähendus on märksa suurem kui tema strateegiline roll Kaananimaa piirilinnana.

⁵ Võib-olla selle kimbatuse vältimiseks erinevad eestikeelsed piiblitõlked originaalteksti selgest mõttest, mille kohaselt Joosua küsib, kelle poolt too mees on, samal ajal kui eesti keeles on juttu sellest, kelle «seltsist» või «keskelt» ta tuleb.

⁶ Vrd Ef 6:12 (tsiteeritud 1968. aasta piiblitõlke järgi): «Sest meil ei ole maadlemist vere ja lihaga, vaid valitsuste ja võimudega, selle pimeduse maailma valitsejatega, taevaaluste kurjuse vaimudega.»

Joosua peab mõistma, et tegemist on Jumala enda võitlusega oma rahva nimel, oma rahva aitamiseks ja päästmiseks – eelkujutisena sellest, mida Jumal kavatseb teha kogu inimkonna heaks (kuigi viimasest Joosual tol hetkel vaevalt aimu oli). Mees tutvustab ennast Issanda (JHWH) sõjaväe pealikuna. Küllap seegi, et originaaltekst kasutab siin Jumala nime, on oluline: järgnevalt näeme selget viidet Jumala ilmumisele ja oma nime teada andmisele Moosesele põleva kibuvitsapõõsa ilmutuses (2Ms 3). Mees lisab, et ta on tulnud «nüüd», s.t õigel ajal, võiks öelda ka, et siis, kui «aeg sai täis». Seegi on osa ühemõttelisest ja vastuvaidlematust sõnumist, et tegemist on ei kellegi muu kui Jumala enda initsiatiivi ja tegutsemisega oma rahva hüvanguks.

Selle üle, kellega siin on tegemist, on palju pead murtud. Juudi pärimuse valdav seisukoht on, et Joosuale ilmus keegi inglitest, tõenäoliselt peaingel Miikael. Seevastu kristlik traditsioon on alates Origenesest olnud üsna ühel meelel, et tegemist oli Jumala eneseilmutusega ning veelgi konkreetsemalt Jumala Poja ilmumisega, sest «kes muu võiks olla Jumala sõjaväe pealik kui meie Issand Jeesus Kristus»⁷. Sama meelt näib olevat Luther, kui ta nimetab Kristust kui Jumala Sõna (küllap ka Joosuale ilmunud mehe käes olnud mõõka silmas pidades) «sõjavägede kuningaks» – «ein heerkönig»⁸.

Mitmed autorid leiavad, et tegemist pidi olema Jumalaga ka sel põhjusel, et muidu poleks Joosua talle ilmunud meest kummardanud. Kahtlemata võib selle seisukohaga nõustuda, ent see ei kujuta endast kindlat tõestust, kuna pole teada, mida Joosua mehe ette kummardudes mõtles, pealegi oli tema langemine «näoli vastu maad» ilmselgelt põhjustatud ehmatuses ja teda tabanud [kabu-] hirmust.

Joosua siiski kogus end peagi niivõrd, et suutis talle ilmunud meest kõnetada: «Mida mu Issand räägib oma sulasele?» (Jos 5:14) Kas ta taipas juba sel hetkel või veidi hiljem, et tegemist on vastusega teda vaevanud küsimusele, kuidas Jeerikost jagu saada ja seejärel Tootatud Maa vallutada, ei ole selge – tõenäoliselt mitte, kuna tegemist näib olevat järkjärgulise äratundmisega, mille oluliseks osaks oli Issanda vastus: «Võta jalatsid jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha!» (Jos 5:15)

See on peaaegu sõnasõnalt sama, mida põlevas kibuvitsapõõsas ilmunud Issand oli öelnud Moosesele: «Ära tule siia, võta jalatsid jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha maa!» (2Ms 3:5) Ei ole võimalik, et Mooses poleks Joosuale sellest põhjanevast kogemusest jutustanud – pigem on usutav, et ta tegi seda korduvalt. See tähendab, et Joosua pidi koheselt mõistma, et nüüd on ta ise täpselt samasuguses olukorras: temaga ei kõnele keegi muu kui Issand ise ning ka tema ülesanne on sama, mis oli olnud Moosesel: viia Jumala rahvas orjapõlvest Tootatud Maa vabadusse.

⁷ Origenes, Homiliae in librum Jesu Nave 6.

⁸ Eyn brief an die Fürsten zu Sachsen von dem auffrurischen geyst. Wittemberg 1524. – Tõsi, Luther ei viita selles kohas otseselt Joosua raamatule.

Jalatsite jalast võtmine on ühelt poolt austuse ja vagaduse märk. Teiselt poolt on see aga ka alanduse ning oma väärituse ja küündimatuse märk ja tunnistus: paljajalu kivisel või kõrberohuga kaetud pinnal käimine on valus ja vaevaline ning teeb – ees ootavale lahingule mõeldes – inimese sisuliselt võitlusvõimetuks. Just seda Jumal Joosuale öelda tahtiski: see ei ole mitte Joosua, need ei ole mitte Iisraeli väehulgad kõigi oma sõjariistadega, vaid see on Issand, kes annab nende kätte Jeeriko ning toob neile võidu Kaananimaa rahvaste üle. «Joosua tegi nõnda» (Jos 5:15) – ta kuuletus täielikult, ning teatavasti langesidki Jeeriko kõrged müürid peagi ilma, et seda piiranud iisraellased oleksid pidanud oma kättki nende külge panema.

Jeeriko, maailma vanim järjepidevalt asustatud ning ka kõige madalamal asuv linn on inimkonna languse ja kahetsusväärse olukorra kehastus. Inimene ise ei ole võimeline ennast aitama, piltlikult öeldes oma seesmisest Jeerikost võitu saama. See on võimalik üksnes Jumala väe läbi. Joosua, nagu ka tema nimi – «JHWH päästab» –, on siinkohal mitmes mõttes äärmiselt kõnekaks sümboliks: eeskätt on ta on tõelise Joosua, tõelise Päästja Jeesuse Kristuse eelkujutis. Kristus on tulnud mitte ainult mõne maise linna müüre langetama, vaid selleks, et võita ära kurat, maailm ja surm – ning seda mitte sõjariistade varal, vaid oma Sõna mõõgaga (Ilm 1:16; 19:15) ning oma ennastandva ohvrisurmaga.

«Kõik meie nõu on tühhine, Ei mõju meie wäggi;
Se wõib meid aita õiete, Kes pattust lahti teggi;
Kes se on? küssid sa, Suur Jesus, kosten ma,
Se Issand surest wäest, Se Jummal, kelle käest
Kõik wõimus meile tulleb.»⁹

Jutluseks

EELK Kirikukäsiraamatu Jumalateenistuste käsiraamatus öeldakse Mihkclipäeva sisse juhatades: «5. sajandist alates on septembrikuu 29. päev pühendatud peaingel Miikaelile. Võitlus, mida tema pidas pimeduse jõudude vastu, liitub ülestõusmispühadega. Kristus on saavutanud otsustava võidu kurjade jõudude üle, kuid võitlus jätkub veel maa peal. Hiljem on mihkclipäevast saanud kõikide inglite püha, mil süvenetakse nende tähendusse ja ülesannetesse. Jumala sõnumitoojatena inglid kaitsevad ja juhatavad inimest ning kutsuvad teda elama Jumala tahte järgi.»

29. september oli tõenäoliselt paavst Leo I poolt 5. sajandil Roomas rajatud peaingel Miikaeli kiriku (*San Michele Arcangelo*) pühitsemispäev, samuti pühitseti sel kuupäeval Gargano mäel asuv Püha Miikaeli basiilika, mis oli sinna rajatud selleks, et tähistada seal 8. mail 492. aastal toimunud peaingel Miikaeli ilmumist.

⁹ Eesti Ma Rahwa Koddõ- ja Kirriko-Ramat. Tallinn 1882. Lk 168.

Piiblis ja kiriku traditsioonis kujutatakse peangel Miikaeli eeskätt sõjamehena, taevaste vägede pealikuna, kes seisab ja võitleb Jumala rahva eest (Tn 12:1) ning saab viimaks võimust ka suure lohe, muistse mao üle, «keda hüütakse Kuradiks ja Saatanaks, kes eksitab kogu ilmamaad» (Ilm 12:9).

Kuna inglid on «teenijad vaimud, läkitatud abistama neid, kes ükskord pärivad pääste» (Hb 1:14), ei tohi unustada, et abi ja tugi, mida nad Jumala lastele osutavad, ning vägi, mille varal nad nende eest võitlevad, ei kuulu viimselt mitte neile, vaid Jumalale – nagu ka austus, mida neile osutatakse, on eeskätt austus Jumalale, kes on nad loonud ja inimestele appi saatnud.

Seda tuleb pidada silmas ka Mihklipäevaks antud Joosua raamatu tekstile jutlustades: isegi kui mees, keda Joosua nägi, oli peangel Miikael, on Joosuale osaks saanud ilmutuse sisuks siiski tunnistus Jumala enda väest, millega Ta tuleb oma rahvale appi ning tema eest seisab. Ilma Jumala abita ei ole ei Joosua ega Miikael kõigist oma väehulkadest ja sõjariistadest hoolimata mitte midagi. Ilma Jumala abita on vägevaimgi sõjasangar otsekuu paljasjalgne poisike Jeeriko kõrgete müüride ees, mille vallutamisest ta võib vaid lootusetult unistada. Jumala abiga on ta aga isegi paljasjalgsena, isegi näoli põrmus lamades, vägev ja võitmatu, ning Jeeriko müürid langevad ilma, et ta peaks oma kättki nende külge panema.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Pärast nelikümmend aastat kestnud kõrberännakut oli Iisraeli rahvas jõudnud Tootatud Maa piirile. Sellest, et nad on viimaks päralt jõudnud, et üks etapp nende ajaloos on selja taha jäänud, andis mõista see, et lõppes manna, mida Iisraeli rahvas oli kogu kõrberännaku vältel päevast päeva söönud. Teiseks märgiks oli kõrberännaku jooksul sündinud meeste ümberlõikamine, millega kinnitati Jumala ja Tema rahva vahelist lepingut. Või veelgi enam: Jumala ja Aabrahami vahelist lepingut, sest juba Aabrahamile oli Jumal andnud pärisosaks selle maa, kuhu Iisraeli rahvas oli nüüd päralt jõudmas. Joosua teadis, et tema ja ta rahva ees seisab äärmiselt vastutusrikas ülesanne, mille täitmine on seotud suurte raskuste ja katsumustega. Kust pidi ta kõigeks selleks jõudu ammutama? Et selgust saada, läks Joosua Jeeriko lähiste, et järele mõelda ning ilmselt ka sõjaplaane koostada.
2. Joosua siiski ei jõudnud sõjaplaani koostamiseni, sest juhtus midagi täiesti ootamatut: ta tõstis pilgu – võib-olla selleks, et hinnata Jeeriko müüride kõrgust ja tugevust – ning nägi midagi, mida ta ei oleks osanud arvatagi. Joosua ees seisis üks sõjamees, mõök tupest välja tõmmatud. Õige pea oli selge, et tegemist oli kas Issanda ingluga või Jumala endaga, kes annab Joosuale mõista, et toimumas on midagi väga erilist. Isegi maa, millel ta seisab, on püha – mitte sellepärast, et sellel seisab Joosua, vaid sellepärast, et Jumal ise on talle ennast seal ilmutanud. Samamoodi, nagu Ta oli kunagi varem näidanud ennast Moosesele, kes pidi samuti

jalatsid jalast võtma, ennast Issanda ette alandama ja täielikult Tema kätte usaldama. Just see oli Joosuale osaks saanud ilmutuse mõte: anda talle tunda, kes on tema ja kes on see, kelle ees ta seisab; anda talle mõista, et mitte tema ei valluta Tootatud Maad oma jõu, sõjaväe ja relvade varal, vaid Jumal ise võitleb oma rahva eest ning täidab oma töötused. Õige pea võis Joosua seda kogeda: siis, kui Jeeriko müürid langesid, ilma et iisraellased oleksid pidanud oma kättki nende külge panema.

3. Joosua lugu ei ole ainult osa Iisraeli rahva ajaloost. Joosua ise on võimas ja kõnekas sümbol: tema nimi tähendab «Issand päästab», ja nii, nagu Joosua juhtimisel jõudis Iisraeli rahvas Tootatud Maale, nii on tõeline Joosua, meie Issand ja Õnnistegija Jeesus Kristus, võitnud neile, kes Temasse usuvad ja Talle järgnevad, kätte pattude andeksandmise ja igavese elu Tootatud Maa. Mitte relvajõul, vaid oma Sõna mõõgaga ning oma ennastandva ohvrisurma läbi. Inglid, keda Jumal inimestele appi saadab, on tema teenijad. Neil ei ole suuremat ülesannet kui Jumala lapsi kaitsta, toetada ja juhtida, et nad võiksid kindlalt käia eluteed ega kaotaks armu, mis neile on Jeesuses Kristuses osaks saanud. Peaingel Miikael, keda Piiblis kujutatakse sageli sõjamehena, Jumala väehulkade pealikuna, on Jumala poolt läkitatud võitlema meie eest ja kuradi enda vastu – ning me teame, et Issanda väes ta saab tema üle võimust. Nii võime meiegi teada – nagu teadis Joosua –, et kui Jumal ise võitleb meie eest, siis langevad Jeeriko müürid ka meie elus: langevad need patu, kurjuse ja igavese hukatuse müürid, mille vahele olime kord vangistatud, ent millest Kristus on meid välja, Jumala laste vabadusse juhtinud.